

Főoldal>Családi ügyek, öröklés>A házasság és a regisztrált partnerkapcsolat vagyoni hatásai>A bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni hatásai

A bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni hatásai

Franciaország

1 Létezik-e több formája a „bejegyzett élettársi kapcsolatnak” ebben a tagállamban? Ismertesse az egyes formák közötti különbségeket

Franciaországban csak egyfajta bejegyzett élettársi kapcsolat létezik: a polgári szolidaritási szerződés (*pacte civil de solidarité* vagy PACS). A polgári törvénykönyv (*Code Civil*) 515-1. cikkében meghatározottak szerint ez „két nagykorú, különböző nemű vagy azonos természetes személy között, az együttélés kialakítása érdekében kötött megállapodás”.

A bejegyzett élettársi kapcsolatokat vagyoni jogi hatásai vannak az élettársak között, illetve harmadik felekkel szemben. Ezek a joghatások kevésbé széles körűek, mint a házassági vagyoni rendszereknél, és figyelembe veszik az élettársak kívánságait.

Ezeket a vagyoni viszonyokat a PACS-szerződés hatálya alatt a jogosultságokra, a tulajdonjogra, valamint az élettársak jogaira és kötelezettségeire vonatkozó jogszabályok összessége szabályozza.

Az élettársak egyébként – a választott vagyoni rendszertől függetlenül – a kötelező elsődleges rendszer hatálya alá tartoznak. E tekintetben a polgári törvénykönyv 515-4. cikke előírja, hogy az élettársak elkötelezik magukat az együttélés, valamint a kölcsönös anyagi támogatás és segítségnyújtás iránt. Ezenkívül az élettársak főszabály szerint egyetemlegesen felelnek harmadik felekkel szemben az egyikük által a mindennapi szükségletekkel kapcsolatban vállalt adósságokért.

2 Létezik-e a bejegyzett élettársi kapcsolatokra vonatkozó, törvényben előírt vagyoni rendszer ebben a tagállamban? Mit ír elő? A „bejegyzett élettársi kapcsolat” mely formáira alkalmazandó?

A francia jog szerint a PACS-szerződés szerinti élettársak két vagyoni rendszer közül választhatnak.

Az egyik az általános vagyoni rendszer (külön megállapodás hiányában), vagyis a vagyonekülönítési rendszer, amelynél az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell a közös tulajdont. Így az élettársak továbbra is a saját vagyonukat kezelik, birtokolják és szabadon rendelkeznek vele, és mindegyik fél kizárólag a szerződés hatálybalépése előtt vagy alatt keletkezett személyes adósságokért felel (a polgári törvénykönyv 515-5. cikke). Ha bizonyítják, hogy a vagyontárgy nem az egyik élettárs tulajdonát képezi, csak akkor tekintendő úgy, hogy az adott vagyontárgy fele-fele arányban közös tulajdonban van. Másodsorban, az élettársak megállapodhatnak az utólag szerzett vagyon tekintetében közös tulajdon létrehozó rendszerben. A PACS-szerződés hatálya alatt együtt vagy külön szerzett vagyontárgyak úgy tekintendők, hogy azok – fele-fele arányban – a felek közös tulajdonát képezik (a polgári törvénykönyv 515-5-1. cikke). A polgári törvénykönyv 515-5-2. cikkében meghatározott bizonyos vagyontárgyak azonban az élettársak kizárólagos tulajdonában maradnak, például a PACS-szerződés aláírása után kapott és vagyonszerzésre fel nem használt pénzeszközök, előállított vagyontárgyak és azok tartozékai, személyes vagyontárgyak, az eredeti vagy módosító szerződés bejegyzése előtt az élettárs tulajdonában álló pénzeszközökkel szerzett vagyontárgyak vagy azok részei, vagy öröklés vagy ajándékozás útján kapott pénzeszközökkel szerzett vagyontárgyak vagy azok részei, valamint fel nem osztott hagyatékból vagy ajándékból származó, közös tulajdonban lévő vagyontárgy árverés útján az egyik élettárs által szerzett hányada.

Megjegyzendő, hogy a PACS-szerződés az élettársi kapcsolat egyetlen formája Franciaországban.

3 Az élettársak milyen vagyoni rendszerben állapodhatnak meg? Milyen formai feltételekkel?

Az élettársak anyakönyvvezető (*officier de l'état civil*) vagy közjegyző (*notaire*) előtt köthetnek PACS-szerződést.

A polgári törvénykönyv 515-3. cikke alapján „a polgári szolidaritási szerződést aláíró személyeknek együttesen kell nyilatkozniuk azon település anyakönyvvezetője előtt, amelynek területén közös tartózkodási helyet létesítenek, vagy ha súlyos akadálya van ilyen tartózkodási hely létesítésének, azon település anyakönyvvezetője előtt, amelynek területén az egyik élettárs lakóhelye található”. Ennek során az élettársak bemutatják az aláírt szerződést az anyakönyvvezetőnek.

A PACS-szerződés közjegyzői okirat formájában is megkötődhet. Az okiratot kiállító közjegyző ezt követően beszerzi a közös nyilatkozatot, bejegyzi a szerződést, és intézkedik a közzététel iránt (a polgári törvénykönyv 515-3. cikkének ötödik bekezdése).

Az élettársak megállapodhatnak az utólag szerzett vagyon tekintetében közös tulajdon létrehozásában a polgári törvénykönyv 515-5-1. cikkében foglaltak szerint. Ellenkező esetben vagyonukra a polgári törvénykönyv 515-5. cikke szerinti törvényes vagyonekülönítési rendszer irányadó.

A PACS-szerződés hatálya alatt az élettársak módosíthatják vagy megváltoztathatják a vagyoni rendszert a szerződés módosításával, amelyet az eredeti szerződéssel egyezően közzé kell tenni. A módosított szerződést át kell adni vagy meg kell küldeni annak az anyakönyvvezetőnek vagy közjegyzőnek, aki bejegyezte az eredeti szerződést (a polgári törvénykönyv 515-3. cikkének hatodik bekezdése).

4 Vannak-e korlátai a vagyoni rendszerben való megállapodásnak?

Ha a szerződés másként nem rendelkezik, a PACS-szerződést kötő élettársak vagyoni rendszere a vagyonekülönítési rendszer. Az élettársak azonban kifejezetten dönthetnek az utólag szerzett vagyon tekintetében közös tulajdon létrehozásáról a polgári törvénykönyv 515-5-1. cikkében foglaltak szerint. „Az élettársak az eredeti szerződésben vagy a szerződés módosításában a szerződés bejegyzésére visszamenőleges hatállyal megállapodhatnak az általuk együttesen vagy külön szerzett vagyontárgyak közös tulajdonba kerüléséről. Úgy tekintendő, hogy ezek a vagyontárgyak mindkét fél közös tulajdonában vannak fele-fele arányban anélkül, hogy az egyik élettárs a másikkal szemben az eltérő mértékű hozzájárulásért megtérítést igényelhetne.”

Bármelyik rendszert is választják, az élettársak a kötelező elsődleges rendszer hatálya alá is tartoznak, amely meghatározza az egymással, illetve harmadik felekkel szembeni jogait és kötelezettségeiket. E tekintetben a polgári törvénykönyv 515-4. cikke előírja, hogy az élettársak elkötelezik magukat az együttélés, valamint a kölcsönös anyagi támogatás és segítségnyújtás iránt. Ezenkívül az élettársak főszabály szerint egyetemlegesen felelnek harmadik felekkel szemben az egyikük által a mindennapi szükségletekkel kapcsolatban vállalt adósságokért.

5 Milyen joghatással jár a bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni hatásaira annak felbontása vagy érvénytelenítése?

A polgári törvénykönyv 515-7. cikkében meghatározottak szerint a PACS szerződés megszűnik az egyik élettárs halálával vagy az élettársak vagy az egyik élettárs házasságával. Ebben az esetben a szerződés megszűnése a megszűnésre okot adó esemény időpontjában lép hatályba. A PACS-szerződést megszünteti továbbá az élettársak közös nyilatkozata vagy az egyik élettárs egyoldalú döntése.

Az élettársak közötti jogviszonyokban a bejegyzés napján lép hatályba a PACS-szerződés megszűnése. Harmadik felekkel szemben pedig a közzétételre vonatkozó alaki követelmények teljesítésének napjától hatályos.

Az élettársi kapcsolat megszűnése vagy érvénytelenítése a vagyoni rendszer megszűnését vonja maga után.

A polgári törvénykönyv 515-7. cikkének tizedik bekezdése értelmében az élettársak felelnek a PACS-szerződésből fakadó jogok és kötelezettségek megszüntetéséért. A bíróság csak akkor dönt a különválás vagyoni jogi hatásairól, ha nem sikerül megállapodásra jutniuk.

Mindegyik élettárs visszaszerzi a személyes vagyonát.

A közös tulajdonban lévő vagyont fele-fele arányban megosztják, kivéve, ha a szerződésben másként állapotok meg. A volt élettársak megállapodhatnak abban például, hogy a vagyon továbbra is közös tulajdonban marad.

Rendezni kell az élettársak közötti tartozásokat.

A felosztás útján történő kedvezményes odaítélésre vonatkozó rendelkezések (a polgári törvénykönyv 831., 831-2., 832-3. és 832-4. cikke) alkalmazandók az élettársak tekintetében.

6 Milyen hatással jár a bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni hatásaira az élettársak egyikének halála?

Az egyik élettárs halálával a bejegyzett élettársi kapcsolat a halál napján megszűnik, és a vagyoni jogi rendszer megszüntetésére kerül sor a fentiekkel megegyező módon.

A francia öröklési jog szerint a túlélő élettárs nem törvényes örökös. Ugyanakkor végrendeletben örökössé nevezhető.

A túlélő élettárs igényt tarthat a halál időpontjában ténylegesen fő lakóhelyként használt ingatlan egy évig tartó ideiglenes birtoklására (a 763. cikk első és második bekezdésében foglaltak szerint).

Ez a jog azonban nem alanyi jog, és az elhunyt élettárs végrendeletében megvonhatja ezt a jogot a túlélő élettárstól.

A túlélő élettárs kérelmezheti továbbá a családi ház kedvezményes odaítélését, ha az elhunyt élettárs végrendelete ezt kifejezetten tartalmazza (a polgári törvénykönyv 515-6. cikkének hatodik bekezdése).

7 Mely hatóság hatáskörébe tartozik a bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni hatásaival kapcsolatos jogviták eldöntése?

A családjogi ügyekben eljáró bíró (*juge aux affaires familiales*) hatáskörébe tartoznak a PACS-szerződés szerinti vagy nem bejegyzett kapcsolatban élő élettársak közös tulajdonnal kapcsolatos ügyei (a jogrendszer egyszerűsítéséről szóló 2009. május 12-i 2009-506. sz. törvény [*loi n° 2009-506 du 12 mai 2009 sur la simplification du droit*], a házassági vagyoni rendszerekkel és a közös tulajdonnal kapcsolatos, a családjogi ügyekben eljáró bíróságok előtti eljárásokról szóló 2009. december 17-i 2009-1591. sz. rendelet [*décret n° 2009-1591 du 17 décembre 2009 relatif à la procédure devant le juge aux affaires familiales en matière de régimes matrimoniaux et d'indivisions*], 2010. június 16-i CIV/10/10. körlevél a családjogi ügyekben eljáró bírák házassági vagyoni jogi rendszer megszüntetésével kapcsolatos hatásköréről [*circulaire CIV/10/10 du 16 juin 2010 sur les compétences du juge aux affaires familiales en matière de liquidation*]).

8 A bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni hatásai milyen hatást gyakorolnak az élettársak egyike és valamely harmadik fél közötti jogviszonyra?

A polgári törvénykönyv 515-4. cikkének második bekezdése szerint – amely az élettársak által választott vagyoni rendszertől függetlenül alkalmazandó – az élettársak harmadik felekkel szemben egyetemlegesen felelnek az egyikük által a mindennapi szükségletekkel kapcsolatban vállalt adósságokért. Ez az egyetemleges felelősség azonban nem terjed ki a nyilvánvalóan túlzott mértékű költségekre. Az egyetemleges felelősség nem terjed ki arra a részletre történő vásárlásból vagy felvett kölcsönből származó tartozásra sem, amelyhez nem járult hozzá mindkét élettárs, kivéve, ha a mindennapi életvitelhez szükséges alacsony összegekről van szó, és ha azok együttes összege – több kölcsön esetén – nem nyilvánvalóan túlzott a háztartás életmódjára figyelemmel.

A polgári törvénykönyv 515-5. cikkének harmadik bekezdése szerint az az élettárs, aki valamely ingó vagyontárgyat egyedül tart a birtokában, a jóhiszeműen eljáró harmadik felekkel szemben úgy tekintendő, mint aki az adott vagyontárgy kezelésével, használatával és elidegenítésével kapcsolatos összes cselekmény elvégzésére jogosult.

9 A bejegyzett élettársak közös vagyonának megosztására – felosztására, szétosztására vagy megszüntetésére – vonatkozó tagállami eljárás rövid leírása

A polgári törvénykönyv 515-7. cikkének tizedik bekezdése értelmében a PACS-szerződés megszüntetésekor az élettársak felelnek a PACS-szerződésből fakadó jogok és kötelezettségek megszüntetéséért. A bíróság csak akkor dönt a különválás vagyoni jogi hatásairól, ha nem sikerül megállapodásra jutniuk.

A vagyon felosztására egyezség útján vagy bírósági úton kerülhet sor. Egyezség esetén az élettársak vagyonfelosztási megállapodást kötnek. Ezt a megállapodást közjegyzői okiratba kell foglalni, ha ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzéshez kötött vagyont érint. A bíróság dönt a vagyonfelosztásról, ha a felek nem tudnak megállapodni a vagyon megszüntetéséről vagy megosztásáról. A bíró határoz a közös birtoklás folytatására vagy a kedvezményes odaítélésre irányuló kérelmekről (a polgári törvénykönyv 831. cikke).

Ha az élettársak az általános vagyoni jogi rendszer, azaz a vagyonekülönítési rendszer hatálya alá tartoztak, akkor az összes olyan vagyontárgy, amelyről az élettársak bizonyítani tudták, hogy az egyik vagy másik élettárs tulajdonában áll, visszaszáll a tulajdonosra. Hasonlóképpen, az élettárs személyes adósságai is személyesek maradnak. Ezzel szemben úgy tekintendő, hogy a két fél fele-fele arányú közös tulajdonában vannak azok a vagyontárgyak, amelyekről az élettársak nem tudták bizonyítani, hogy az egyik vagy másik élettárs tulajdonában állnak.

Ha az élettársak az utólag szerzett vagyon tekintetében közös tulajdont létrehozó rendszerben állapotok meg, akkor úgy tekintendő, hogy a közös tulajdonban lévő vagyontárgyak fele-fele arányban vannak az élettársak tulajdonában. Ennek megfelelően a közös tulajdonban lévő vagyont fele-fele hányadban osztják meg az élettársak között, figyelembe véve azokat a vagyontárgyakat is, amelyek az egyes élettársak tulajdonában maradnak (lásd a fentiekben, valamint a polgári törvénykönyv 515-5-2. cikkét).

A felosztás útján történő kedvezményes odaítélésre vonatkozó rendelkezések (a polgári törvénykönyv 831., 831-2., 832-3. és 832-4. cikke) alkalmazandók az élettársak tekintetében.

10 Általában milyen eljárással történik az ingatlanok nyilvántartásba vétele, és ahhoz milyen dokumentumokat vagy információkat kell benyújtani?

Az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzéshez kötött vagyontárgyak (azaz az ingatlanok) egyezség útján történő felosztása esetén közjegyzői okiratba kell foglalni a vagyonszövetség megszüntetésére és megosztására irányuló megállapodást.

A polgári törvénykönyv 710-1. cikke értelmében „az ingatlan-nyilvántartási alakiságoknak való megfelelés érdekében minden aktusnak vagy jognak Franciaországban működő közjegyző által kiállított közjegyzői okiraton, bírósági határozaton vagy közigazgatási hatóság által kiállított közokiraton kell alapulnia”.

Utolsó frissítés: 15/04/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.